

Toelichting voorstel toetreding SDA

Informatie

Datum	16 mei 2026	Overleg gepleegd met:
Behandelaar	Lisa Stormezand	☒ Financieel adviseur: Mindy Niemeijer
Zaaknummer	5181279	☐ Communicatieadviseur:
Portefeuillehouder	Jan Zwiers	☒ Juridisch adviseur: Jelle de Muinck
Publicatieniveau	Openbaar	☒ Inkoopadviseur: Joran Flap
Besluitvormend orgaan	College	☒ Bestuursadviseur: Iris Blaauwwiekel
In het PFO besproken?	Ja, op 15 juni 2026	☐ Informatieadviseur:
		☒ HR adviseur: Laura Venema
		☐ Team:
		☒ Teamleiders: HR: Inge Siepel, Advies: Martijn Prins, I&B: Gerard Ton
		☐ Inspraak/adviesorgaan:
		☐ Anders, namelijk:

Voorstel

Het college besluit:

1. In te stemmen met het voornemen om een samenwerking aan te gaan met de Samenwerking Drentsche Aa (SDA) voor de domeinen belastingen, inkoop en HR (salarisadministratie);
2. In te stemmen met het ontwikkelen en inbrengen van een aanvullende (vierde) dienst als voorwaarde voor samenwerking binnen SDA;
3. In te stemmen met het indienen van een formeel verzoek tot toetreding tot SDA voor bovengenoemde domeinen;
4. Dit voorgenomen verzoek tot toetreding te doen onder voorbehoud van een positief advies van de ondernemingsraad;
5. De gemeenteraad, conform artikel 169, vierde lid, van de Gemeentewet, in de gelegenheid te stellen wensen en bedenkingen kenbaar te maken over het voorgenomen besluit tot toetreding tot de Samenwerking Drentsche Aa (SDA) voor de domeinen belastingen, inkoop en HR (salarisadministratie);
6. Het onderwerp te agenderen voor een opiniërende bespreking in de commissie Algemeen Bestuur, waarbij de raad wordt verzocht in ieder geval in te gaan op de volgende vragen:
 - Kan de raad zich vinden in de voorgestelde richting om toe te treden tot SDA voor de domeinen belastingen, inkoop en HR (salarisadministratie)?
 - Welke aandachtspunten wil de raad meegeven ten aanzien van de continuïteit en kwaliteit van dienstverlening, de governance, sturing en de invloed binnen de samenwerking?

7. Na verwerking van de opgehaalde wensen en bedenkingen van de raad, en onder voorbehoud van een positief advies van de ondernemingsraad, een definitief besluit te nemen over toetreding tot SDA en het verzenden van het formele verzoek.

Aanleiding

Inleiding

De gemeente staat voor de opgave om haar bedrijfsvoering toekomstbestendig in te richten binnen de domeinen Belastingen, Inkoop en HR (salarisadministratie), met als doel inwoners blijvend goed te bedienen. Binnen deze domeinen is sprake van kwetsbaarheid door afhankelijkheid van specialistische functies, arbeidsintensieve processen en toenemende complexiteit. Dit zet de continuïteit en kwaliteit van de dienstverlening aan inwoners onder druk.

Samenwerking Drentsche Aa

Sinds begin 2026 wordt daarom onderzocht in hoeverre samenwerking met de Samenwerking Drentsche Aa (SDA) een oplossing kan bieden. SDA is een samenwerkingsverband van de gemeenten Assen, Aa en Hunze en Tynaarlo, dat al ruim 10 jaar samenwerkt op deze domeinen.

Onderzoek binnen domeinen

Voor inkoop blijkt uit scenarioverkenningen (onderzoek 2025) dat samenwerking met andere gemeenten de meest kansrijke oplossingsrichting is. Voor de salarisadministratie geldt dat deze sinds 2024 al is uitbesteed aan een partij uit het zuiden. Deze overeenkomst loopt af op 1 augustus 2027. De voorgenomen samenwerking biedt mogelijkheden voor verdere optimalisatie en regionale aansluiting. Voor belastingen geldt dat het zelfstandig voortzetten van de uitvoering niet langer toekomstbestendig is. Het college heeft op 12 mei 2026 ingestemd met het voorstel om de uitvoering van belastingtaken onder te brengen bij SDA (onder voorwaarde van een positief advies van de OR en een akkoord vanuit SDA op de toelatingsaanvraag).

Governance

De samenwerking binnen SDA is vormgegeven via dienstverleningsovereenkomsten en een overkoepelende samenwerkingsovereenkomst. Dit biedt flexibiliteit en duidelijke afspraken over uitvoering en kwaliteit.

Voorliggend voorstel brengt bovenstaande lijnen samen in een voorgenomen besluit tot toetreding tot SDA voor de drie domeinen. Daarbij wordt in de volgende fase ook onderzocht welke aanvullende dienst de gemeente Midden-Drenthe kan ontwikkelen en inbrengen.

Gevolgen

Voorop staat dat inwoners moeten kunnen rekenen op goede en betrouwbare dienstverlening. Zonder aanvullende inzet, zoals extra inhuur op kwetsbare onderdelen, kan de gemeente de continuïteit en kwaliteit van deze dienstverlening niet garanderen. De voorgestelde wijziging is er daarom op gericht om de dienstverlening ook op de langere termijn te borgen en toekomstbestendig te maken.

Wanneer de gemeente ervoor kiest om niet samen te werken met andere gemeenten op het gebied van belastingen, inkoop en salarisadministratie, neemt de kwetsbaarheid van de organisatie verder

toe. Deze specialistische processen zijn steeds complexer en vragen om voldoende capaciteit, kennis en continuïteit. Bij uitval van medewerkers of moeilijk vervulbare vacatures kunnen werkzaamheden vertraging oplopen. Voor inwoners kan dit leiden tot langere doorlooptijden bij belastingaanslagen en -afhandeling, een grotere kans op fouten in administratieve processen en minder capaciteit binnen de organisatie voor directe dienstverlening aan inwoners.

Daarnaast worden schaalvoordelen en mogelijkheden om specialistische kennis te delen niet benut. Hierdoor kunnen de uitvoeringskosten stijgen, waardoor minder middelen beschikbaar zijn voor maatschappelijke opgaven en dienstverlening. Samenwerking maakt het mogelijk om processen efficiënter in te richten, risico's te spreiden en de kwaliteit en betrouwbaarheid van de dienstverlening op peil te houden. Daarmee wordt voorkomen dat inwoners op termijn de gevolgen ondervinden van een kwetsbare bedrijfsvoering in de vorm van vertragingen, hogere kosten of verminderde dienstverlening.

De effecten van de samenwerking met de Samenwerking Drentsche Aa (SDA) zijn voor inwoners naar verwachting beperkt. Binnen het domein belastingen kan sprake zijn van een kleine verandering, waarbij inwoners bij vragen over hun aanslag mogelijk contact opnemen via een ander telefoonnummer. De uitvoering ligt bij de gemeente Aa en Hunze, die dit namens SDA verzorgt en – net als Midden-Drenthe – jaarlijks de maximale waardering van 5 sterren ontvangt. Hiermee blijft de kwaliteit van de dienstverlening naar verwachting op peil. Voor de domeinen HR en inkoop zijn er geen merkbare gevolgen voor inwoners. Daarnaast blijft er expliciete aandacht voor het betrekken van lokale en regionale partijen bij aanbestedingen, binnen de geldende kaders.

De voorgestelde wijziging heeft gevolgen voor de inrichting en sturing van deze taken en wordt daarom aangemerkt als een voorgenomen besluit met mogelijke ingrijpende gevolgen, zoals bedoeld in artikel 169, vierde lid, van de Gemeentewet. Voor de betrokken medewerkers van inkoop en belastingen is sprake van overgang van onderneming, waarbij hun arbeidsrechtelijke positie behouden blijft. Tegelijkertijd heeft het besluit merkbare impact op medewerkers, met name binnen het team belastingen.

Conclusie

Voor inwoners staat een goede, toekomstbestendige dienstverlening centraal. De samenwerking met de Samenwerking Drentsche Aa (SDA) biedt kansen om deze dienstverlening te versterken door kwetsbaarheid te verminderen en expertise te bundelen. Om deze stap zorgvuldig te kunnen zetten, is het van belang dat er vooraf bestuurlijk commitment is op de voorgestelde richting. Vervolgens kan de nadere uitwerking plaatsvinden, waaronder de inrichting, implementatie en de verdeling van rollen en verantwoordelijkheden.

Argumenten

1.1. Samenwerking is noodzakelijk om goede dienstverlening aan inwoners te borgen

Voor inwoners staat centraal dat zij kunnen rekenen op toegankelijke, betrouwbare en betaalbare dienstverlening. Doorgaan op de huidige werkwijze brengt echter aanzienlijke (financiële) risico's met zich mee, die uiteindelijk ook de dienstverlening aan inwoners raken. Deze hangen samen met

de kwetsbaarheid bij ziekte en uitval, waardoor in de praktijk extra (dubbele) bezetting nodig is. Daarnaast worden bij bijvoorbeeld inkoop geen schaalvoordelen benut, wat leidt tot hogere kosten. Toetreding tot de Samenwerking Drentsche Aa (SDA) vermindert deze risico's, bundelt expertise en benut schaalvoordelen. Daarmee wordt niet alleen de continuïteit, maar ook de kwaliteit en betaalbaarheid van de dienstverlening aan inwoners duurzaam geborgd.

1.2 Externe ontwikkelingen vragen om verdere professionalisering van de vakgebieden.

Door toetreding ontstaat meer schaal en ruimte om de vakgebieden verder te ontwikkelen, zoals op het gebied van contractmanagement en de regie op aanbestedingen.

2.1 Een actieve bijdrage is randvoorwaardelijk voor deelname aan SDA

Voor toetreding is het noodzakelijk dat de gemeente een aanvullende (vierde) dienst ontwikkelt en inbrengt. Hiermee wordt niet alleen voldaan aan de deelnamevoorwaarden, maar ook actief bijgedragen aan de verdere ontwikkeling van de samenwerking. De invulling van deze vierde dienst maakt onderdeel uit van de verkenning na besluitvorming.

3.1 Een formeel verzoek is noodzakelijk voor toetreding

Zonder formeel verzoek kunnen SDA en de deelnemende gemeenten geen besluit nemen over toetreding.

4.1 Vaststellen van de brief borgt bestuurlijk mandaat

Hiermee wordt zorgvuldig en eenduidig richting SDA gecommuniceerd.

5.1 Voorbehoud van OR-advies waarborgt zorgvuldigheid

De ondernemingsraad heeft adviesrecht en wordt actief betrokken in het vervolgtraject.

6.1 Agendering in de commissie Algemeen Bestuur geeft de raad gelegenheid om invulling te geven aan de kaderstellende rol van de raad

Door de raad vooraf in de gelegenheid te stellen wensen en bedenkingen kenbaar te maken, wordt zorgvuldig invulling gegeven aan de rol van de raad.

7.1 Incidentele investering voorkomt hogere structurele kosten en risico's

De inzet van tijdelijke middelen in de implementatiefase is noodzakelijk om de overgang zorgvuldig en beheerst te laten verlopen. Hiermee worden risico's op verstoring van de dienstverlening, extra herstelkosten en structureel hogere lasten in de toekomst voorkomen.

Kanttekeningen

1.1 De samenwerking heeft personele gevolgen:

Medewerkers gaan over naar andere gemeenten; dit wordt met name bij team belastingen als ingrijpend ervaren.

Mitigatie: zorgvuldige begeleiding en communicatie.

1.2 Fasering kan tijdelijk onduidelijkheid geven over rollen en werkwijzen.

Mitigatie: heldere afspraken en één aanspreekpunt.

1.3 De afhankelijkheid van samenwerkingspartners neemt toe.

Mitigatie: duidelijke afspraken, monitoring en evaluatie.

1.4 De directe sturingsmogelijkheden nemen af door gezamenlijke besluitvorming.

Mitigatie: heldere governance-afspraken.

1.5 Systemen en software kunnen wijzigen, met impact op werkzaamheden.

Mitigatie: tijdige duidelijkheid, opleiding en ondersteuning.

2.1 De invulling van de vierde dienst is nog niet concreet.

Mitigatie: positioneren als vervolgstap.

3.1 Toetreding is afhankelijk van instemming van SDA en partners.

Mitigatie: goede afstemming en positionering.

5.1 OR-advies kan tot aanpassingen leiden.

Mitigatie: OR tijdig betrekken.

6.1 Wensen en bedenkingen van de raad kunnen tot bijsturing leiden.

Mitigatie: transparantie en ruimte voor aanpassing.

7.1 De implementatie is complex en vraagt regie.

Mitigatie: inzet programmamanager en gefaseerde aanpak.

Financiën

Aan het indienen van het verzoek tot toetreding zijn geen directe financiële gevolgen verbonden. Binnen SDA wordt gewerkt met een verdeelsleutel. Op basis daarvan verwachten we dat toetreding niet leidt tot structurele extra kosten, maar ook niet tot een directe besparing. Het voorstel is dan ook primair gericht op het borgen van goede dienstverlening aan inwoners door de kwetsbaarheid te verminderen, de continuïteit te borgen en de kwaliteit te behouden.

Wel moet rekening worden gehouden met incidentele kosten in de implementatiefase. Voor de periode van 1 september 2026 tot en met 1 maart 2027 wordt een programmamanager ingezet. Bij een gemiddelde inzet van circa 32 uur per week gedurende 26 weken worden deze kosten geschat op ongeveer €100.000.

Daarnaast kunnen er overige frictiekosten ontstaan. Op basis van een eerste globale inschatting gaat het om:

- ICT- en systeemkosten (conversie, koppelingen en inrichting): €150.000 – €250.000
- Tijdelijke dubbele kosten in de overgangsfase: €25.000 – €75.000
- Personele en implementatiekosten (begeleiding en eventueel beperkte inhuur): €25.000 – €75.000

De totale incidentele kosten komen daarmee uit op een indicatieve bandbreedte van €300.000 tot €500.000. Deze bedragen zijn nadrukkelijk indicatief. Ter vergelijking: alleen al voor het onderdeel belastingen wordt jaarlijks gemiddeld circa €200.000 extra ingehuurd om piekbelasting en ziekte op te vangen. Voor inhuur binnen inkoop liggen deze bedragen de afgelopen jaren zelfs aanzienlijk hoger dan de genoemde incidentele kosten.

De exacte kosten worden na besluitvorming nader uitgewerkt en geconcretiseerd. De kosten worden verdeeld over de drie betreffende teams. Als dit leidt tot een incidentele overschrijding van de teambudgetten, wordt aanvullende dekking gezocht en verwerkt in de jaarrekening. Indien uit de nadere uitwerking blijkt dat de structurele kosten hoger uitvallen dan begroot, wordt voorafgaand aan de ondertekening van de definitieve overeenkomst met SDA een aanvullend collegevoorstel aan het college en indien nodig aan de raad voorgelegd.

Voor deze nadere uitwerking is het van belang dat er bestuurlijk commitment is op de voorgestelde richting. Na besluitvorming kan vervolgens worden overgegaan tot verdere concretisering van de inrichting, implementatie en de daarbij behorende rollen en verantwoordelijkheden.

Communicatie/inwonersparticipatie

- De ondernemingsraad wordt betrokken via het formele adviestraject;
- Medewerkers worden geïnformeerd via interne communicatie en bijeenkomsten;
- De raad wordt via een opiniërende bespreking in de commissie Algemeen Bestuur in de gelegenheid gesteld wensen en bedenkingen kenbaar te maken over het voorgenomen besluit.
- Externe communicatie richting inwoners wordt in een latere fase vormgegeven.
- Het Lokaal Overleg (LO) wordt betrokken als formele gesprekspartner voor het borgen van afspraken over de rechtspositionele gevolgen voor medewerkers, waaronder de overgang van personeel, met als doel een zorgvuldige en transparante overgang te waarborgen.

Vervolg

- Afronding OR-traject en vaststelling sociaal statuut (Lokaal Overleg);
- Verwerken van eventuele wensen en bedenkingen van de raad;
- Behandeling verzoek binnen SDA en deelnemende gemeenten;
- Definitief collegebesluit;
- Uitwerking implementatieplan;
- Verkenning en uitwerking van een vierde dienst.
- Opstellen dienstverleningsovereenkomsten (DVO's);
- Eventuele nadere besluitvorming over financiële consequenties en inrichting.

Overige informatie

N.v.t.

Bijlagen

- Bijlage 1 Advies OR toetreding Samenwerking Drentsche Aa
- Bijlage 2 Advies OR met voorwaarden herinrichting Team belastingen